

KREDITO TAŠKAI: KIEK TIKSLIAI VERTOS PASTANGOS BŪTI “GERU SKOLININKU”

Kredito taškai (credit score) yra tiesiogiai susiję su asmens kredito istorija (credit history), ir leidžia standartizuotai įvertinti asmens kreditingumą bei paskolos teikimo tam asmeniui riziką. Kredito taškai dar yra žinomi kaip “FICO taškai”, pagal jų sistemos kūrėjų - Fair Isaac Corporation, pavadinimą. Kadangi ši sistema yra, iš esmės, FICO nuosavybė, tiksliai formulė, pagal kurią skaičiuojami kredito taškai, nėra iki galo atskleista. Žinoma, jog, skaičiuojant taškus, remiamasi penkiomis pagrindinėmis kategorijomis, kurioms priskiriamas skirtingas “svoris”. Atsižvelgiama į asmens mokėjimų istoriją (35%), visas jau turimas skolas (30%), kredito istorijos ilgumą (10%), naujas, neseniai paimtas, paskolas (10%) bei paskolų tipą (10%).

Mokėjimų istorija reiškia, jog vertinamos visos Jūsų turimos bei turėtos paskolų bei kredito kortelių sąskaitos, domintis, kaip sugebėjote vykdyti ankstesnius finansinius įsipareigojimus. Taip pat atsižvelgiama į tokius neigiamus dalykus, kaip bankrotas (bankruptcy), pinigų išieškojimas (collections), skolų panaikinimas, atimant turta (repossession) kada nors praeityje, ar pan. Šiais atvejais svarbu, kaip seniai tie neigiami dalykai vyko, kiek laiko užėmė juos išspręsti bei kiek žalos jie pridarė buvusiems skolintojams. Yra skirtumas, jei, pavyzdžiui, išiskolinite kelis šimtus dolerių ir tiesiog pamiršote sumokėti skolą, ar jei staiga paskelbėte bankrotą, pasiskolinę pusę milijono. Kuo prasčiau atrodo Jūsų mokėjimų istorija, tuo mažesni kredito taškų skaičių surinksite.

Ne mažiau svarbi yra Jūsų dabartinė finansinė (ar išiskolinimo) situacija. Vertinamos visos turimos paskolos, kredito kortelių sąskaitos ir pan. Atsižvelgiama tiek į paskolų dydį, tiek į jų skaičių. Blogai, jei turite daug aktyvių (neišmokėtų) sąskaitų ir /ar bendra skolų vertė yra gana didelė (vertinama pagal neišmokėtos skolos ir Jums suteikto kredito santykį).

Kuo ilgesnė Jūsų kredito istorija, tuo daugiau taškų galite pelnyti – natūralu, jog skolintojai linkę labiau pasitikėti žmonėmis, kurie per dvidešimt metų nėra karto nepavėlavo apmokėti sąskaitų, nei tais, kurių gera reputacija šioje srityje nesiekia nei 24 mėnesių. Jei turite daug neseniai paimtų paskolų ir nuolat kreipiatės dėl naujų, skolintojai, ko gero, pamans, jog pernelyg daug skolinatės, nes turite finansinių sunkumų - tad nesusigundykite, be būtino reikalo, raginimais pildyti vis naujus prašymus kreditinėms kortelėms! Netgi jei už tai Jums kas nors siūlytų kokį apdovanojimą ar būtų nežmoniškai smalsu, kokio dydžio kreditą galėtumėte gauti iš vieno ar kito banko. Pagaliau, kaip jau minėta, didesnio pasitikėjimo vertu yra laikomas tas asmuo, kuris teturi vieną ar dvi kreditines korteles, nei tas, kuris puikuoja ištisa jų kolekcija, nei vienos neišmokėdamas iki galo.

Pažymėtina, jog kredito taškai, kaip bebūtų, remiasi tik Jūsų kredito istorija, kai, tuo tarpu, skolintojai dažnai atsižvelgia ir į kitus dalykus, kaip, tarkime, Jūsų pajamų dydis bei darbo dabartinėje darbovietėje ilgumas. Visgi, kredito taškų sistema yra naudojama visų be išimties skolintojų, todėl labai svarbu nuolat stebėti savo kredito istoriją bei, pagal galimybes, didinti turimų taškų skaičių.

Kredito taškai, pagal kuriuos apsprendžiama paskolos rizika, teoriškai svyruoja nuo 350 (labai didelė) iki 850 (minimali). Realiai, žmonių, turinčių mažesni nei 550 kredito taškų skaičių, tėra keli procentai. Apie 12% žmonių turi didesni nei 800 taškų

skaičių (pagal 2003 m. JAV gyventojų duomenis, paimtus iš Investopedia.com). Daugumos kredito taškų skaičius svyruoja nuo 600 iki 700.

Neseniai federaliniais įstatymais buvo užtikrinta, jog kiekvienas iš mūsų vieną kartą per metus turi teisę nemokamai gauti savo kredito ataskaitą (credit report) iš visų trijų (ar iš bet kurio vieno iš jų) kredito biuro (Credit Bureaus): Equifax: 1-800-525-6285 www.equifax.com, Experian: 1-888-397-3742 www.experian.com ir TransUnion: 1-800-680-7289 www.transunion.com. Tačiau, norint sužinoti savo kredito taškų skaičių, Jums teks sumokėti šiek tiek pinigų – ar naudotumėtės kredito biurų paslaugomis, ar Fair Isaac Corporation tinklapiu www.myfico.com. Visgi, pasidomėti savo kredito taškų skaičiumi verta, ypač, jei planuojate per artimiausius keletą metų įsigyti būsto paskolą, perfinansuoti jau turimas skolas ar pradėti savo verslą. Bet kuriuo atveju, geriau, jei pirmiausia tai padarysite Jūs, o ne skolintojai – tokiu būdu bent turėsite progą išvengti kai kurių klaidų, galėsite imtis žingsnių, kad pagerintumėte reikalus bei apsidrausite nuo netikėtumų.

Pagal amerikiečių žiniasklaidą parengė Vaida Maleckaitė